

Походження слова “ввічливість”, його первісне значення пов’язується з виразом “у вічі” — “той, хто дивиться у вічі”.

Як жест поваги у давнину при вітанні активно використовували поклін. Глибина поклонів залежала від статусу партнерів і характеру ситуації. Фразеологічне сполучення “бити чолом” означало шанобливо вклонятися, вітаючи кого-небудь. Серед ритуальних поклонів, особливо церемоніальних, існує своєрідний уклін землі. Наші предки кланялись землі та цілували її на знак пам’яті, пошани. Від ритуальних поклонів сакральному об’єктові (землі, божеству) до етикетного поклону — такий шлях еволюції відповідного жесту.

Це треба знати

Ніщо не обходиться нам так дешево і не ціниться так дорого, як увічливість.

Мігель Сервантес де Сааведра

Кожний вітальний вираз несе в собі конкретне значення. Наприклад, якщо звучить “Доброго ранку!”, то цей вираз слід сприймати як вітання-побажання — “Доброго ранку бажаю Вам!”. Якщо ж чує “З добрим ранком!”, сприймайте як суто вітання — “З добрим ранком вітаю Вас!”. Виразом “Добрый ранок!” стверджують (констатують) факт як такий.

Серед найпоширеніших формул прощання виділяють “До побачення!”, “Усього найкращого!”, “До зустрічі!”, “До наступної зустрічі!”, “До завтра!”, “Бувайте здорові!”, “На все добре!”.

Ознакою поганого тону вважають уживання під час вітання або прощання з людьми, старшими за віком, малознайомими чи незнайомими, форм “Добрий!”, “Здрасте!”, “Привіт!”, “Салют!”, “Хелло!”, “Пока!”, “Будь!”, “Чао”.

Видання Черкаської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №28 ім. Т.Г. Шевченка
Черкаської міської ради Черкаської області
Головний редактор: Скорик Тетяна Андріївна
Редактор: Пластун Ярослава Вікторівна
Редакційний склад: Конюшей Анжеліка, Євтушевська Ольга

Словограй

Любіть рідну мову

Мова — краса спілкування,
Мова — як сонце ясне,
Мова — то предків надбання,
Мова — багатство моє.

Мова — чиста криниця,
Де б'є, мов сльоза, джерело,
Мова — це наша світлиця,
Вона як добірне зерно.

Мова — державна перлина,
Нею завжди дорожить:
Без мови немає країни —
Мову, як матір, любіть!

Читайте в номері

- Українська мова в колі слов'янських мов
- Звертання — слова, що зближують
- Не забуваймо про ввічливість
- Це треба знати

Українська мова в колі слов'янських мов

До найкоштовніших надбань кожного народу належить мова. Тому і називається це надбання рідна мова. Рідна, як мати, як Батьківщина, як усе найдорожче серцю. Мова – це не тільки засіб спілкування, вона служить не лише для передачі повідомлень, для узгодження дій, для нагромадження й поширення практичного досвіду, її функції у житті кожної людини набагато ширші. Мова – найбільший духовний скарб, у якому народ виявляє себе творцем, передає нащадкам свій досвід і мудрість, перемоги і славу, культуру і традиції, думи і сподівання.

Український народ творив свою мову упродовж віків, заносючи до мовної скарбниці добірний нектар слова, невтомно запалював у слові незгасний вогонь думки і почуття, вічність праці і мрії. Ми одержали у спадок сучасну українську літературну мову – багату, розвинену, гнучку. Нею можна висловити все: від найновіших і найскладніших наукових відкриттів до найвеселіших пісень, віршів і оповідань.

Українська мова належить до індоєвропейської мовної сім'ї, східної групи слов'янських мов, функціонує як національна мова українського народу в Україні. Поза межами України українська мова в усній формі поширена в Росії, Молдові, Білорусі, Казахстані. Крім того, в усній і писемній формах, зокрема в пресі освітніх і наукових закладах, художній літературі, українською мовою послуговуються українці в Польщі, Чехії, Словаччині, Румунії, Сербії, Хорватії, Угорщині, США, Канаді, країнах Латинської Америки, Австралії.

Сучасні слов'янські мови утворюють три виразні підгрупи — східнослов'янську, яку складають російська, українська, білоруська мови; західнослов'янську, котру утворюють польська з кашубською,

верхньосерболужицька, нижньосерболужицька, чеська, словацька мови; південнослов'янську, в якій об'єднуються болгарська, македонська, сербська, хорватська, словенська мови. Вони характеризуються великою близькістю всіх рівнів їхніх структур унаслідок того, що слов'янські мови безпосередньо або через опосередковані ланки розвинулися з одного джерела — праслов'янської (спільнослов'янської) мови.

Більшість східних і південних (крім хорватів і словенців) слов'ян традиційно належить до православ'я і користується власне слов'янською писемністю — кирилицею. Західні слов'яни, а також хорвати і словенці, — це переважно католики і користуються латиницею.

Українська мова є однією з найбагатших слов'янських мов, вона навряд чи поступиться, наприклад, перед богемською щодо багатства слів і виразів, перед польською щодо мальовничості, перед сербською щодо приємності, щодо гнучкості й багатства синтаксичного — це мова поетична, музикальна, мальовнича.

Це цікаво

Міжмовні омоніми – слова, що в різних мовах (не тільки близькосторіднених) звучать однаково або дуже подібно, але мають різне лексичне значення.

булка(та) (болг., в перекладі «наречена») – **булка** (укр., хліб з білого пшеничного борошна)

clay (англ., в перекладі «глина, грязь, тіло») – **клей** (укр., липка речовина, призначена для з'єднання чогось)

parole (фр., в перекладі «слово, обіцянка») – **пароль** (укр., слово-код)

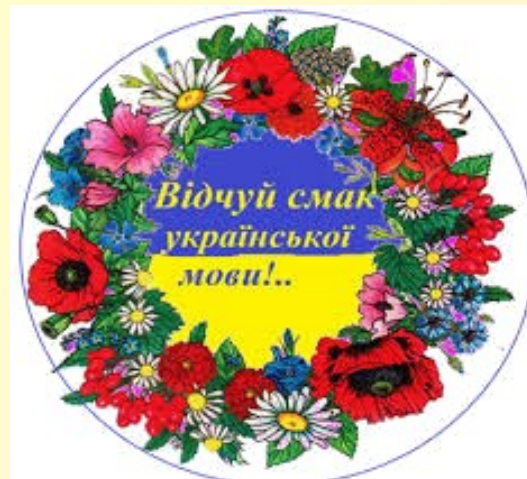
kawa (яп., в перекладі «ріка») – **кава** (укр., напій)

cabane (французькою означає «хатина, хижа») –

кабан (японською означає «сумка, портфель») – **кабан** (укр., свійська чи дика тварина)

cara (іспанською означає «обличчя») – **кара** (українською означає «суворе покарання, відплата»)

Звертання - слова, що зближують

В українській мові існує багато форм звертань, найпоширенішими з яких є **пане** (пані, панове), **добродію** (добродійко, добродії), **brate** (сестро), **козаче**, **друзі**, **колеги**, **товариство**, **громадо**, а також утворені з двох слів — **пане-brate**, **друже-козаче** та інші. Вони можуть супроводжуватися означеннями **дорогий**, **рідний**, **ласкавий**, **шановний**, **шляхетний**, **вельмишановний**, **високоповажний**, **високо достойний**, **глибоко поважний**, які підкреслюють достоїнства особи, до якої ми звертаємось.

Перевір себе

1. У котрому рядку форма звертання правильна?

- А пан професоре
- Б пане професор
- В панове професоре
- Г пан професор

2. У котрому рядку форма звертання правильна?

- А друже Олег
- Б друг Олеже
- В друже Олегу
- Г друже Олега

3. У котрому рядку форма звертання правильна?

- А добродійка Ольга
- Б добродійко Ольго
- В добродійка Ольго
- Г добродійко Ольже

4. У котрому рядку форма звертання правильна?

- А Ілльо Івановичу

Також українці часто вживають пестливі форми звертань: **братоньку**, **сестронько**, **паную**, **козаченьку**, **ріднесенький**, **милесенький**, **голубоньку** тощо.

Сьогодні популярним є звертання **пане** (**пані**, **панове**), яке поєднується з прізвищем, ім'ям або назвою особи за фахом чи видом діяльності. Воно може також поєднуватись з іншим словом-звертанням: **пане-добродію**, **пане-brate**, **пане-товаришу**.

Звертання **добродію** (**добродійко**, **добродії**) вважається давньою почесною назвою особи, яка чинить добро. Воно є шляхетним і зручним, бо можемо так звертатися як до знайомих, так і малознайомих людей.

Традиційним українським звертанням є й **товаришу** (**товаришко**, **товариші**, **товариство**). Як свідчить народна творчість, це звертання вживали козаки, січові стрільці, чумаки, виявляючи тим свою повагу, довір'я, дружбу. Проте в радянський час воно набуло дещо негативного відтінку і сьогодні втратило популярність.

Кожне з наведених звертань є українським. Перевагу надаємо тому, яке нам до душі та відповідає особі, до якої звертаємось.

- Б Ілля Івановичу
- В Ілле Івановичу
- Г Іллю Івановичу

5. У котрому рядку форма звертання правильна?

- А друже Кравчуку
- Б друже Кравчук
- В друг Кравчук
- Г друг Кравчуку

6. Яке прізвище неправильно вжите у кличному відмінку однини?

- А друже Іваненко
- Б колего Куліше
- В добродійко Тимошенко
- Г пані Бондаренко

